

Nr 90

Regeringens proposition om ökning av den statliga garantin för Sveriges investeringsbank AB:s förpliktelser;

beslutad den 13 mars 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

RUNE B. JOHANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den statliga garantin för Sveriges investeringsbank AB:s förpliktelser ökas från 900 milj. kr. till 2 000 milj. kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-03-13

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om ökning av den statliga garantin för Sveriges investeringsbank AB:s förpliktelser

Föredraganden anför.

Sveriges investeringsbank AB bildades år 1967 (prop. 1967: 56 och 102, SU 1967: 111 och BaU 1967: 33, rskr 1967: 289). I propositionen framhölls att den snabba strukturomvandlingen inom näringslivet mot större, kapital- och teknologiintensiva enheter reste krav på omfattande investeringar. Genom att Investeringsbanken bildades med uppgift att i första hand medverka vid finansieringen av stora och utvecklingsbetonade projekt skapades institutionella förutsättningar för att bättre lösa näringslivets finansieringsproblem i samband med strukturomvandlingen.

År 1971 vidgades bankens verksamhetsområde till att omfatta också exportkreditgivning (prop. 1971: 1 bil. 1, FiU 1971: 1, rskr 1971: 25). Chefen för finansdepartementet framhöll i propositionen bl. a. att banken hade visat sig vara ett effektivt näringspolitiskt medel och svarade mot väsentliga behov hos näringslivet. Han betonade vidare att näringslivets expansion och investeringsvilja är starkt avhängiga av exportmöjligheterna och att dessa i sin tur ofta är beroende av att lämplig exportkreditfinansiering kan ordnas. Genom att ge banken möjlighet att också medverka vid finansieringen av svensk export fick banken ytterligare en viktig uppgift när det gällde att effektivt lösa näringslivets kapitalförsörjningsproblem. Det framhölls att en möjlig väg härvidlag kunde vara upplåning utomlands.

Vid starten tillfördes banken 500 milj. kr. i eget kapital. Vidare ställ-

de staten en garanti på 450 milj. kr. för bankens förpliktelser. Praktiskt innebär en sådan garanti att staten garanterar att banken fullgör sina skyldigheter gentemot långivarna i det fall banken skulle råka i betalningssvårigheter. Genom beslut av 1969 års riksdag (prop. 1969: 1 bil. 15, SU 1969: 49, rskr 1969: 140) tillfördes banken ytterligare eget kapital samtidigt som garantiåtagandet ökades. Bankens aktiekapital uppgår f. n. till 900 milj. kr. och statens garantiåtaganden till ett lika stort belopp. Aktiekapitalet ägs helt av staten.

Investeringsbankens huvuduppgift är att tillhandahålla näringslivet långfristiga krediter. Banken kan emellertid också ge kortare lån. Lån kan lämnas såväl av konventionell typ, dvs. mot säkerhet, som i form av s. k. blancokrediter, dvs. utan formella säkerheter. Banken kan vidare medverka vid utgivande av obligations- och förlagsemissioner samt lämna lånegarantier. För det fall att finansieringen av ett investeringsprojekt kräver även tillskott av eget kapital får banken också förvärva aktier. Beträffande exportfinansiering gäller att banken kan medverka både vid upparbetningen av en exportorder och till den långfristiga finansieringen efter exportleveransen.

Som redan har nämnts uppgår Investeringsbankens aktiekapital f. n. till 900 milj. kr. Det egna kapitalet uppgick vid utgången av år 1974 till 1 066 milj. kr. Enligt den för banken gällande bolagsordningen får banken upplåna medel eller ingå garantiförbindelser till ett belopp som högst får motsvara fem gånger bankens eget kapital. Bankens upplåningspotential per den 31 december 1974 utgjorde således 5 330 milj. kr. Bankens upplåning uppgick vid samma tillfälle till totalt 1 348 milj. kr., varav 749 milj. kr. på den inhemska kapitalmarknaden (företrädesvis lån i AP-fonden) och 536 milj. kr. utomlands. Till följd av bankens goda ställning har banken utomlands betraktats som förstklassig låntagare och har därför erhållit gynnsamma villkor vid sin upplåning. Till detta torde även ha bidragit, förutom att banken är statsägd, att staten har ställt garanti för bankens förpliktelser.

Omfattningen och inriktningen av Investeringsbankens låneverksamhet under senare år framgår översiktligt av följande sammanställning (i milj. kr.).

	1970	1971	1972	1973	1974
Beviljade och under resp. år utlämnade lån	368	537	515	466	781
därav till investeringsändamål	368	529	503	421	622
exportfinansiering	—	7	12	44	159
Utestående lån per 31 december resp. år	533	961	1 389	1 653	2 127
därav exportkrediter	—	7	17	53	197

Till summa utestående lån per den 31 december år 1974 kommer beviljade men ännu inte utnyttjade krediter på 1 412 milj. kr. Av dessa avser 386 milj. kr. exportkrediter.

I skrivelse till regeringen framhåller Investeringsbanken att den har upptagit förhandlingar om ytterligare lån på den utländska kapitalmarknaden. Banken betonar att denna upplåning, tillsammans med sådan ytterligare upplåning som inom överskådlig tid kan bli aktuell, kan nå en sådan omfattning att relationen mellan upplåningen å ena sidan och bankens eget kapital och statsgaranti å den andra kan komma att framstå som mindre gynnsam än hittills från placerarsynpunkt. Detta gäller trots att bankens möjligheter till nyupplåning formellt sett fortfarande är goda. För att banken även framdeles vid upplåning utomlands skall betraktas som förstklassig låntagare och åtnjuta de fördelar detta innebär, hemställer banken att den statliga garantin för bankens förpliktelser höjs från 900 milj. kr. till 2 000 milj. kr.

Efter remiss har yttranden över framställningen avgetts av fullmäktige i riksbanken och bankinspektionen.

Fullmäktige i riksbanken understryker det angelägna i att möjligheterna till framför allt långfristig upplåning i utlandet vidgas för näringslivet. Därvid betonar fullmäktige Investeringsbankens viktiga roll som förmedlare av sådana krediter. Fullmäktige framhåller att det är betydelsefullt att den statliga garantin inte hålls för snäv och förordar att banken får den begärda höjningen av den statliga garantin.

Bankinspektionen framhåller att den från de synpunkter inspektionen har att anföra, inte har något att erinra mot bifall till framställningen.

För egen del vill jag erinra om att den svenska bytesbalansen har undergått betydelsefulla förändringar under senare tid främst på grund av de kraftigt höjda oljepriserna. Näringslivets investeringar liksom dess exportkrediter bör därför i högre grad än hittills finansieras utomlands. Direkt utländsk upplåning torde emellertid vara förbehållen de största svenska företagen. Övrig utländsk upplåning avseende näringslivets behov måste därför huvudsakligen förmedlas via svenska kreditinstitut.

I likhet med fullmäktige i riksbanken anser jag att Investeringsbanken här har en viktig funktion att fylla. Det är emellertid också nödvändigt att bankens vidareutlåning till svenska företag kan ske på goda villkor. Investeringsbanken har som tidigare nämnts hittills kunnat låna utomlands på gynnsamma villkor. En bidragande orsak härtill har varit att staten ställt garanti för bankens förpliktelser. Jag delar bankens uppfattning att den även i fortsättningen bör ges möjlighet att nå gynnsammast tänkbara villkor i sin utländska upplåning och att en lämpligt avvägd statlig garanti för bankens förpliktelser utgör en väsentlig förutsättning härför. Jag förordar således i enlighet med bankens förslag att den statliga garantin för Investeringsbankens förpliktelser ökas från 900 milj. kr. till 2 000 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti för Sveriges investeringsbank AB:s förpliktelser med ytterligare 1 100 000 000 kr. till sammanlag högst 2 000 000 000 kr.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden lagt fram.

